

BELÜGYMINISZTERIUM

10-21/21/1959.

SZIGORUAN TITKOS!

HK. 013 / 44. 11. ut

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK

21. számú PARANCSA

Budapest, 1959. szeptember 30.

A Belügyminisztérium politikai nyomozó szerveinek egyik fontos feladata az államellenes bűncselekményt elkövető, népi demokráciánk államrendjét, a proletárdiktatúrát veszélyeztető és illegálisba vonult - szökésben lévő - személyek, továbbá ellenséges céllal országunk területére bedobott ügynökök körözése és elfogása.

A körözéssel kapcsolatos feladatokat az 1957 évi 51. sz. parancs szabta meg. A parancs megjelenése óta egyre tervszerűbb és aktívabb munka folyt az illegalitásban élő ellenséges személyek felderítése, felkutatása érdekében.

A körözési munkában azonban még számos olyan hiányosság, tapasztalható, mely nagymértékben csökkenti a körözések eredményességét. Ilyen hiányosságok:

- az operatív szervek gyakran rendelnek el országos körözést olyan esetekben is, amikor az elrendelés feltételei hiányoznak. Ezzel feleslegesen terhelik a kutatásban résztvevő szerveket, elvonják azok figyelmét a valóban ellenséges és illegalitásba vonult személyek felkutatásától,
- a körözési munka nincs központosítva, a szervek között nincs megfelelően összehangolva, ennek következtében gyakran fordul elő párhuzamos munka,
- az egyes szervek elhanyagolják ezt a munkaterületet, nem nyújtanak segítséget a körözéssel foglalkozó részlegeknek, szakosztályoknak,
- a körözési értesítők jelenlegi rendszere nem megfelelő, nem segítik kellő mértékben az illegalitásban élő ellenséges személyek felkutatását.

A körözési munkában tapasztalható hiányosságok megszüntetése érdekében szükségessé vált a munka bizonyosfoku központosítása, a körözések központi irányítása és felügyelete. A körözési munka megjavítása, eredményesebbé tétele érdekében

m e g p a r a n c s o l o m :

- 1./ A Belügyminisztériumra háruló feladatoknak megfelelően a politikai nyomozó szervek a következő személyek körözését végezzék:
 - a./ Az imperialista hirszerzőszervek által illegálisan Magyarországra beküldött ügynökök, terrorista csoportok - megfelelő adatok birtokában - már a bedobást megelőző időszakban.
 - b./ Háborús és népellenes bűnösök, államellenes bűncselekményt elkövetők, ellenforradalmárok és terroristák, akik bűncselekményük elkövetése után illegalitásba vonultak, illetve államellenes tevékenységüket illegalitásba végzik.
 - c./ Államellenes bűnösök, akik kivonták magukat az ügynöki bizalmas nyomozás alól, illetve letartóztatásukból megszöktek és illegálisan az ország területén tartózkodnak.
 - d./ A fegyveres testületektől megszökött személyek, ameddig az ország területén tartózkodnak.
 - e./ Jogellenesen külföldre távozni szándékozó személyek, valamint azok a Magyarországra beutazó külföldi állampolgárságu személyek, akik az ország területén illegalitásba mentek.

A körözés megszervezése.

- 2./ A körözési munka irányítása és felügyelete országos viszonylatban a BM. II/2 osztály hatáskörébe tartozik. Az államellenes bűnözők országos körözésével kapcsolatos ügynöki körözési intézkedéseket a BM. központi és megyei politikai nyomozó szervei dolgozzák ki és valósítják meg, szoros együttműködésben a BM. II/2 osztályával.
- 3./ A BM. II/2 osztály körözéssel kapcsolatos hatásköre:
 - a./ kibocsájtja, illetve beszünteti az államellenes bűnözők országos körözését,
 - b./ országos nyilvántartást vezet a politikai nyomozó szervek által /helyileg és országosan/ körözött személyekről,
 - c./ ellenőrzi és segíti a politikai nyomozó szerveket az államellenes bűnözők körözésében,

- d./ a körözési munka tapasztalatainak általánosítása és a jól bevált módszerek széleskörű alkalmazása érdekében tájékoztatót készít és ad ki a befejezett körözési ügyekről.

A BM. II/2 osztálynak joga van az országos körözés elrendelésére irányuló javaslat /határozat/ felülbírálására és a kellően meg nem indokolt ja vaslat elutasítására, illetve a helyi kutatás továbbfolytatását javasolni.

- 4./ A megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságok területén a politikai nyomozó osztályok II-es alosztályain kell a kutatást központosítani. A kutatási csoportok feladata a BM. II/2 osztály jóváhagyásával - új körözési ügyeket kezdeményezni, valamint az országos körözések alapján más szervek által kutatott személyek ügyeiben operatív munkát végezni.

- 5./ A körözési ügyekben a párhuzamosság kiküszöbölése érdekében az egyes politikai nyomozó szervek, a BM. Felügyeleti csoport, illetve a határőrség felderítő szervei a következő körözési feladatokat kötelesek végrehajtani:

A BM. Felügyeleti csoport végzi a BM. határőrség és karhatalom kivételével - a Belügyminisztérium tiszti, tiszthelyettesi és legénységi állományából, illetve polgári alkalmazottai közül megszökött személyek körözését, ameddig ezek az ország területén tartózkodnak.

A BM. II/1 osztály kutató alosztálya az illetékes elhárító tisztek bevonásával az alábbi, a katonai elhárítás területéhez tartozó szökött, vagy illegalitásban élő személyek körözését végzi:

- a./ A Néphadsereg, a BM. határőrség és a karhatalom tiszti, tiszthelyettesi és legénységi állományából, valamint a polgári alkalmazottai közül megszökött személyek addig amíg Magyarország területén tartózkodnak.
- b./ A katonai elhárítás által feldolgozás alatt tartott és megszökött, valamint a börtönökből megszökött elítélt, vagy előzetes letartóztatásba helyezett katonai személyek.
- c./ A fegyveres testületektől megszökött személyek, akik Magyarország területét illegálisan elhagyták, de külföldön ellenséges hírszerzőszervekkel kerültek kapcsolatba és illegális visszadobásuk várható. /Az ilyen körözések csak akkor tartoznak a II/1 osztály hatáskörébe, ha a kiszökött személyek fontos kapcsolatai a fegyveres testületeknél vannak és ellenséges tevékenységükben ezen személyek felé orientálódnak./ A külföldön tartózkodó volt katonai személyek körözését a II/2 osztállyal együttműködve kell végezni.

A BM. II/2 osztály kutató alosztálya és a megyei /budapesti/ 2-es alosztályok kutató csoportja szervezi és végzi az alábbi személyek körözését:

- a./ külföldre szökött államellenes bűnözők, illetve külföldön tartózkodó és hazánk ellen ellenséges tevékenységet kifejtő személyek. Ezen személyekkel kapcsolatos intézkedéseket a BM. II/3-as osztállyal közösen hajtja végre,
- b./ az ország területére illegálisan átdobott, vagy átdobásra előkészített, kiképzett ügynökök, kémek,
- c./ az imperialista kémközpontok által hazánk területére telepített, illetve itt szervezett rezidenturák vezetői és tagjai,
- d./ az illegalitásban élő ellenséges ügynökök,
- e./ a titkosírással levelezők, vagy kémjelentéseket küldő ismeretlen levélírók, ügynökök,
- f./ a kémelhárítás által operatív feldolgozás alatt tartott és megszökött személyek, a letartóztató intézetekből megszökött kémek.

A BM. II/4 osztály központi és területi szervei a körözési munkában a következő feladatokat végzik:

- a./ a közlekedés területén államellenes bűncselekményt elkövető személyek körözését, ha azok illegalitásba vonultak,
- b./ ügynökségét a közlekedés minden ágában széleskörűen felhasználja - személyleírások és fényképek alapján - a körözött személyek felismerése céljából.

A BM. II/5 osztály kutató alosztálya és a megyei /budapesti/ V-ös alosztályok szervezik és végzik az alábbi személyek körözését:

- a./ akik az 1956 október- novemberi ellenforradalmi időszak alatt állam ellen bűncselekményt követtek el és a felelősségrevonás alól - illegalitásba vonulásukkal - kivonták magukat,
- b./ a belső reakció elhárítás vonalán feldolgozás alatt álló személyek, akik kivonták magukat az übny. alól, illetve felszámolt szervezkedések azon tagjai, akik a realizálás elől illegalitásba vonultak,
- c./ azon politikai elítéltek, akikkel szemben a belső reakció elhárítás folytatott eljárást és az ellenforradalom alatt a börtönből jogtalanul kiszabadultak és jelenleg ismeretlen helyen tartózkodnak,
- d./ súlyos háborús és népellenes bűncselekményt elkövető személyek, akik kivonták magukat az igazságszolgáltatás alól.

A Határőrség felderítő szervei végzik a BM. II/2. osztály kutató alosztályával együttműködve a határsávban a következő személyek körözését:

- a./ a külföldről illegálisan átjött személyek,
- b./ a határsávból jogellenesen külföldre távozott személyek,
- c./ a jogellenesen külföldre távozni szándékozó személyek.

A BM. többi központi és megyei politikai nyomozó szerveinek feladata:

- a./ szakterületük feladatainak megfelelően a terrorral, diverzióval, szabotázzsal, kártevéssel kapcsolatos ügyekben szereplő személyek ellen, amennyiben azok kivonják magukat az ügynöki bizalmas nyomozás, vagy a felelősségrevonás alól, kötelesek körözést elrendelni és a más szervek által elrendelt körözési ügyekben tervszerű felkutató munkát végezni,
- b./ körözést elrendelni az ügynökségük azon tagjaival szemben, akik bűncselekményt követnek el és ismeretlen helyre távoznak,
- c./ objektumokból tiltott határátlépést elkövetni szándékozó személyek ellen a körözést elrendelni.

Országos körözések elrendelése.

6./ A körözés elrendelésére jogosult vezetők:

- a./ miniszterhelyettesek, a Politikai Nyomozó Főosztály vezetője és helyettesei,
- b./ BM. központi politikai nyomozó osztályok vezetői és helyettesei,
- c./ megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságok vezetői, politikai nyomozó osztályok vezetői és ez utóbbiak helyettesei,
- d./ Határőrség Országos Parancsnoka és helyettese, felderítő osztály vezetője és helyettese.

7./ A körözés elrendelése, az arra jogosult vezető /6 pont/ által jóváhagyott határozat alapján történik. Amennyiben a körözött személynek őrizetbevétele szükséges, akkor a körözési határozatot a Legfőbb Ügyészség, különleges ügyek osztálya vezetőjének, illetve a megyei /budapesti/ ügyészség vezetőjének, jóváhagyása végett be kell mutatni.

A 6. pontban meghatározott vezetők halasztást nem tűrő, sürgős szükség esetén - így különösen, ha őrizetből megszökött, vagy olyan terhelt kézrekerítése iránt kell intézkedni, aki a rendelkezésre álló adatok szerint külföldre igyekszik távozni - az ügyész előzetes hozzájárulása nélkül is rendelhetnek el körözést. Ilyen esetekben az ügyészi jóváhagyást utólag kell beszerezni és ha országos körözést rendeltek el, meg kell küldeni a BM. II/2. osztálynak.

8./ Országos körözések kibocsájtását a II/2. osztály végzi. Az országos körözés kibocsájtásához szükséges az alábbiakban felsorolt anyagok megküldése a BM. II/2. osztálynak:

- a./ körözési határozat, mely tartalmazza a körözött személy adatait, személyleírását, különös ismertetőjeleit, a körözés elrendeléséről szolgáló adatok rövid kivonatát. A körözési határozat tartalmazza még a körözött személy utolsó tartózkodási helyére vonatkozó adatokat, feltünteti a várható megjelenési helyeit és az eddig megállapított kapcsolatait. A körözési határozatban utalni kell arra, hogy feltalálás esetén mi a követendő eljárás /őrizetbevétel, vagy csak a körözést elrendelő szerv értesítése/. A határozathoz csatolni kell a körözött személy fényképét.
- b./ körözési dosszié megnyitására irányuló javaslat,
- c./ a felkutatni javasolt személy ellenséges tevékenységről készült dokumentumok.

A megyei politikai nyomozó osztályok vezetői, körözések elrendelése esetén a felsorolt anyagokat a szakterületnek megfelelő, párhuzamos központi osztályokon keresztül küldjék meg a BM. II/2. osztálynak.

Külföldről bedobott ügynökök esetében, mihamarabb erről a politikai nyomozó szerv tudomást szerez, azonnal jelentse a BM. II/2. Osztálynak és kérje az országos körözés azonnali elrendelését.

9./ A BM. II/2. Osztály országos körözést körözési értesítő alapján bocsájtja ki. Minden körözésről külön értesítőt küld a körözésben résztvevő szerveknek. A körözési értesítőben a körözött személyre vonatkozó alábbi adatokat kell feltüntetni:

- a./ személyi adatait, jellegzetes ismertető jeleit,
- b./ a körözés elrendelésének alapjául szolgáló adatok rövid tartalmát,
- c./ felderített kapcsolataira vonatkozó adatokat,
- d./ várható megjelenésének helyeit,
- e./ személyleírását és arcképét,
- f./ felderítés esetén a követendő eljárást /őrizetbevétel, vagy a körözést elrendelő szerv értesítése./

A BM. II/2. Osztály a körözési dosszié megnyitására irányuló javaslatot a II/11. Osztálynak küldi meg, amely a dossziét közvetlenül megküldi a körözést elrendelő szervnek. A körözési dosszié másodpéldányára vonatkozó javaslatokkal hasonlóképpen kell eljárni.

- 10./ Külföldön tartózkodó személyek körözését elrendelni, dosz-sziét nyitni és fenntartani csak azok esetében lehet, akik ellenséges tevékenységet folytatnak, illetve illegális hazatérésük várható. Az olyan külföldre távozott személyek körözését, akik ellenséges tevékenységet nem fejtenek ki, illegális hazatérésük nem várható, meg kell szüntetni.

Helyi körözések elrendelése.

- 11./ Helyi körözéseket a megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságok vezetői, illetve az illetékes politikai nyomozó osztályok vezetői és helyettesei rendelhetnek el és vonhatnak vissza.

Országos körözések elrendelése előtt általában le kell folytatni a helyi és részleges körözést. Helyi körözést az operatív szervek saját területükön /Budapest, megyék, HÖR. körületek/ végeznek. A helyi körözés során meg kell állapítani a bűnözők személyét, rokoni és személyi kapcsolataikat. Kiegészítő anyagokat kell beszerezni a körözött személyek bűnös tevékenységének bizonyítására.

A helyi kutatásokról a központi és a megyei szervek kötelesek értesítést küldeni a BM. II/2. Osztálynak. Országos körözés elrendelése esetén a helyi körözés során beszerezett anyagokat meg kell küldeni a II/2. Osztálynak.

Körözés eszközei, módszerei.

- 12./ A körözés elrendelése és kibocsátása a kutató munkának csupán adminisztratív része. A kutató munkát az operatív eszközök igénybevételével kell végrehajtani.

- a./ A körözés elrendelése esetén a körözött személy felderítésében a politikai nyomozó szervek kötelesek aktívan résztvenni. A konspiratív körözés, kutatás leg-alapvetőbb eszköze az ügynökség. A politikai nyomozó szervek kötelesek a meglévő ügynökségük, vagy szükség esetén új ügynökség szervezésén keresztül minden intézkedést megtenni a körözött személy elfogására, illetve tartózkodási helyének, mozgásának, tevékenységének felderítésére.

Az ügynöki operatív munkát úgy kell megszervezni, hogy a körözött személy kapcsolatai állandó ügynöki megfigyelés, ellenőrzés alatt álljanak.

- b./ A BM. II/3. Osztály és a külföldi felderítést végző szervek fokozott mértékben törekedjenek adatokat szerezni az ország területére történő bedobásra előkészített ellenséges ügynökök átdobásának időpontjáról, várható útjáról, feladatairól, felkeresendő kapcsolatairól. A megszerzett adatokat felhasználás és a szükséges intézkedések megtétele végett meg kell küldeni a BM. II/2. Osztálynak.

- c./ A kutató munkában kombinációkat kell kidolgozni és alkalmazni az illegalitásban élő kutatott személyek előcsalása és a tőkés országokban élő ellenséges ügynökök hazacsalása, majd pedig letartóztatása érdekében. Törekedni kell a kutató munka támadólagosságára.
- d./ A kutatott személyek őrizetbevétele előtt meg kell vizsgálni a visszafordítás lehetőségeit.

A körözés formái.

13./ A körözésnek két formája van:

- a./ konspiratív körözés és
- b./ nyílt körözés.

Konspiratív körözést kell elrendelni olyan ügyben, mely fontosságánál vagy természeténél fogva szigorú titoktartást igényel és illetéktelen személyek tudomására jutása megnehezítené a politikai nyomozó szervek munkáját, az ügy, illetve a személyek eredményes felderítését. Ezért konspiratív körözést csak a politikai nyomozó szerveknél és a Határőrség felderítő szerveinél lehet elrendelni.

Konspiratív körözés elrendelésekor minden esetben körözési dossziét is kell nyitni. Ha a körözést elrendelő szerv azt szükségesnek tartja, a körözési dossziéból - azonos számon másodpéldányt is kell nyitni azokon a területeken, ahol a körözött személy megjelenése várható. A körözési dosszié másodpéldányait a körözést elrendelő szerv nyitja meg és küldi meg az illetékes operatív szerveknek.

A konspiratív körözés lehet:

- a./ konspiratív kutató körözés őrizetbevétel nélkül.

A körözés e fajtáját abban az esetben kell elrendelni, hogy ha az ügynöki bizalmas nyomozás alatt álló személy kivonta magát a politikai nyomozó szervek ellenőrzése alól, vagy ha az ügynökség valamelyik tagja ismeretlen helyre távozik és emiatt a kapcsolat vele megszakadt. Ilyen körözést kell elrendelni olyan esetekben is, ha operatív kombinációkat figyelembevéve az őrizetbevétel nem szükséges.

Kutató körözés esetében a körözést elrendelő határozatot ügyésszel nem kell jóváhagyni. A körözési határozaton "KONSPIRATIV KUTATÓ KÖRÖZÉS" szöveget kell feltüntetni.

- b./ Konspiratív körözés őrizetbevétellel.

Az állambiztonsági szervek a körözések e fajtáját abban az esetben rendelik el, ha a körözött személyt megtalálása esetén őrizetbe kell venni. Az ilyen körözést elrendelő határozatot az ügyésszel jóvá kell hagyni.

Nyílt körözést a Belügyminisztérium politikai nyomozó szervei abban az esetben rendelnek el, ha az a további operatív intézkedéseket nem akadályozza. Az államellenes bűnözőkre elrendelt nyílt körözéseket ugyancsak a BM. II/2. osztály bocsájtja ki. Egyebekben a nyílt körözésekkel kapcsolatos érvényben lévő utasítások az irányadók. A nyílt körözések hatékonyabbá tételéről a felmerülő kérdések rendezéséről a BM. Országos Rendőrfőkapitányság Vezetője és a II. Főosztály vezetője gondoskodik.

Körözések nyilvántartása.

- 14./ A körözések nyilvántartását a kiadott nyilvántartási szabályzat alapján kell végezni.
- 15./ A körözési munka megjavítása, illetve eredményesebbé tétele érdekében országos nyilvántartást kell felfektetni a felismerő ügynökökről. Ezért a központi és a megyei /budapesti/ politikai nyomozó szervek fedőnév szerint közölik a BM. II/2 osztállyal azon ügynökök névsorát, akiknek személyi ismeretségüknél fogva lehetőségük van résztvenni az államellenes bűnözők körözésében. /Pl. külföldről amnesztiával visszatért személyek, kémiskolát végzett személyek, stb./. A közlések alapján a BM. II/2 osztálya a BM. II/11 osztállyal közösen szervezze meg ezen ügynökök nyilvántartását.

Országos körözések beszüntetése.

- 16./ A körözések beszüntetése a BM. II/2 osztály útján történik. Be kell szüntetni a körözést, ha:
- a./ a körözött személyt felderítették és őrizetbe vették,
 - b./ a körözött személyt operatív feldolgozás alá vonták,
 - c./ a körözött személy ellenséges tevékenységére utaló adatok valótlannak bizonyultak,
 - d./ a körözött személy meghalt,
 - e./ a körözés további fenntartása valamilyen okból /pl. operatív célból/ nem szükséges.

Az a politikai nyomozó szerv, amely a körözés beszüntetésére okot szolgáltató tény megállapította, köteles azt a BM. II/2 osztállyal haladéktalanul közölni. A BM. II/2 osztály a körözést a körözött személy azonosítása után 72 órán belül köteles visszavonni.

- 17./ A körözés visszavonása után a körözést elrendelő szerv köteles gondoskodni a körözési dosszié és azok másodpéldányainak szabályszerű lezárásáról és a II/11 osztálynak való megküldéséről.

18./ A BM. II/2 osztály kutatási alosztálya a II/11 osztállyal, valamint az érintett operatív szervekkel együttműködve vizsgálja felül az összes államellenes bűnözők körözési ügyeit. A körözés továbbfolytatására, az indokolatlanul felállított körözési dossziék lezárására, illetve a körözési ügyek más szerveknek való átadására vonatkozó össze-sített javaslatot 1960. február 1-ig hozzám terjesszék fel.

19./ A körözések országos helyzetének áttekintése érdekében a BM. II/2 osztály havonta küldjöm statisztikai kimutatást a II/11 osztály részére. A II/11 osztály az összefoglaló, értékelő jelentésekben számoljon be a körözésekkel kap-csolatos helyzetről is.

A parancsban foglaltak megvalósítását az érintett szervek a jelenleg rendszeresített létszámukkal oldják meg.

A jelen parancsomat vezető elvtársak a beosztottak előtt rész-letesen ismertessék és gondoskodjanak annak maradéktalan vég-rehajtásáról.

Jelen parancsommal egyidejűleg az 1957 évi 51.sz. parancsomat hatályon kívül helyezem.

Földes László sk.
a belügyminiszter I. helyettese.

Kapják: Miniszterhelyettes elvtársak,
II. Főosztály vezetője, helyettesei,
osztályvezetői,
Határőrség parancsnoka,
Hór. felderítő osztály vezetője,
BM. Tanulmányi osztály vezetője,
BM. Szervezési osztály vezetője,
Megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányok
és a politikai nyomozó osztályvezetők.

Határidő: 1960. febr. 1.

Felelős: II/2 oszt. kutatási alo. /Igaz ezt./

Tárgy: A 21.sz. miniszteri parancs értelmében /konspiratív körözések/ A II/2 osztály kutatási alosztálya a II/11 osztállyal, valamint az érintett op. szervekkel vizsgálja felül az összes államellenes bűnözők körözési ügyeit. A körözés továbbfolytatása, az indokolatlanul felállított körözési dossziék lezárására, illetve a körözési ügyek más szerveknek való átadására vonatkozó összesített javaslatot 1960 febr. 1-ig Miniszter elvtárshoz terjesszék fel.

*Leadták Galambos elvtársnak.
II.2. Igaz. oszt.*

Galambos elvtárs valószínűleg kézből adta át Miniszter elvtársnak.